

ISSN 2223-3822

Myshkovych, O. (2016). Analiz sotsialno-ekonomichnykh problem zabezpechennia bezpeky dorozhnogo rukhu v Ukraini [Analysis socio-economic problems to ensure road safety in Ukraine]. *Social'no-ekonomični Problemi i Deržava*. 15 (2), 120-124.

Аналіз соціально-економічних проблем забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні

Ольга Мишкович

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

вул. Руська, 5б, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: rudaolya@mail.ru

к.е.н., асист., кафедра транспортних технологій

Article history:

Received: August, 2016

1st Revision: October, 2016

Accepted: October, 2016

JEL classification:

R40

R42

UDC:

656.09

Abstract: В дослідженні розглянуто основні причини виникнення ДТП на дорогах України. Проаналізовано методи спрямовані на зниження дорожньо-транспортних пригод в країнах Західної Європи, розглянуто законодавство ЄС. Зазначено, що особливої державної уваги питання безпеки дорожнього руху набувають в контексті реалізації Україною міжнародних зобов'язань. Спостерігається мала ефективність розроблених та запроваджених на даний час урядом різноманітних програм, як на державному так і на місцевих рівнях, спрямованих на підвищення безпеки дорожнього руху та регулювання транспортних потоків на дорогах. Запропоновано удосконалити законодавчу базу, що стосується безпеки дорожнього руху, переглянути систему штрафних санкцій, та проводити серед населення країни заходи спрямовані на популяризацію дотримання правил безпеки дорожнього руху. Важливим є створення єдиного механізму державного управління адаптованого до сучасних викликів та вимог, одним із пріоритетів транспортної політики уряду має бути підвищення безпеки дорожнього руху.

Keywords: безпека дорожнього руху, дорожній рух, автомобіль, дорога.

1. Постановка проблеми

У 2011р. році портал Autoblog опублікував інформацію про те, що кількість автомобілів у світі переступила позначку 1 млрд. В сучасних умовах автомобілізація розвивається над стрімкими темпами. Та проблема безпеки руху на дорогах існує ще з 1831 року, коли в Лондоні стався перший дорожньо-

Мишкович О. Аналіз соціально-економічних проблем забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні / Ольга Мишкович // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2016. — Вип. 2 (15). — С. 120-124.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

транспортний випадок. Його причиною стало використання возів з паровими двигунами в епоху кінного транспорту, а саме, водій об'їжджаючи дітей що гралися на дорозі, врізався в стіну будинку, в результаті чого загинув. І хоча сучасні автомобілі більш потужні, швидкісні, економічні і ергономічні, обладнані поясами та подушками безпеки, кількість ДТП щороку невинно зростає.

Першість автомобільного парку за провідними розвинутими країнами світу, в середньому в країнах Західної Європи на 1000 жителів зареєстровано від 400 до 700 легкових автомобілів. Для порівняння в Україні в 2016 році на 1000 жителів зареєстровано 202 легкових автомобілі. При всьому цьому рівень аварійності та кількість постраждалих в Україні значно перевищують відповідні показники більшості світових країн. Так у США з кожної 1000 постраждалих гине 13 осіб, в Англії – 17, в Німеччині – 22, а в Україні – 180. За прогнозами Всесвітньої організації охорони здоров'я і Світового банку, при неприйнятті ефективних попереджувальних заходів на державному рівні, смертність внаслідок ДТП в 2020 році займе третє місце серед причин смертності та інвалідності в країні.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Соціально-економічні проблеми забезпечення безпеки дорожнього руху на дорогах України, описано в літературних джерелах багатьох вітчизняних авторів серед яких: Лях М.А., Дем'янюк О.С., Бешун О.А., Товстуха С., Герасимюк О.В., Заліван О.В. та інші.

3. Виклад основного матеріалу

Проблема безпеки дорожнього руху має велике народногосподарське значення, з одного боку – через надзвичайно великий розмір економічних втрат, викликаних аварійністю, а з іншого – складністю і багатоплановістю організаційних, матеріально-технічних, фінансових і багатьох інших задач щодо її вирішення.

Статистичні дані свідчать що причинами ДТП стають:

- помилкові дії людини (водія, пішохода) – 60-70%;
- невідповідність дорожніх умов та характеру руху – 20-30%;
- технічні несправності автомобіля 10-15%.

23 грудня 2015р. Комітетом ВР з питань транспорту було ініційовано проведення парламентських слухань "Стан і перспективи забезпечення в Україні безпеки дорожнього руху" на яких було зазначено, що причиною високого травматизму та смерті людей внаслідок дорожньо-транспортних пригод в Україні є відсутність комплексної державної політики у сфері безпеки дорожнього руху та ефективних механізмів її реалізації. По-перше, немає цілісного розуміння системи організації безпеки дорожнього руху, по-друге, не встановлена відповідальність за реалізацію програм та досягнення конкретних показників.

Під цілісним розумінням системи організації безпеки дорожнього руху слід розуміти постійну роботу з усіма учасниками дорожнього руху (пішоходи, велосипедисти, мотоциклісти, водії власного транспорту, водії комерційного транспорту, інші учасники) із застосуванням системного підходу за такими напрямками: вдосконалення системи управління безпекою дорожнього руху; будівництво безпечної дорожньої інфраструктури; вдосконалення механізмів активної та пасивної безпеки автомобілів; зміна поведінки учасників дорожнього руху; надання своєчасної і якісної медичної допомоги потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах [1,2].

Та все ж незважаючи на рекордно низькі показники безпеки на дорогах, запровадження урядом різноманітних програм як на державному так і на місцевих рівнях спрямовані на підвищення безпеки дорожнього руху, регулювання транспортних потоків на дорогах, підвищення рівня безпеки але суттєвого покращення умов дорожнього руху не спостерігається.

Варто зазначити, що ЄС та ООН приділяє надзвичайно багато уваги питанню регулювання дорожнього руху в своїх країнах та світу в цілому. Прийнято багато резолюцій та рекомендацій, які містять в собі комплексний підхід до забезпечення безпеки дорожнього руху в світі, який сформований на базі багаторічних досліджень, практик та набутого досвіду в цій сфері. Серед яких: прийнята 2010р. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 64/255 «Про проголошення Десятиліття дій з безпеки дорожнього руху на 2011-2020 роки». 11 травня 2011р. Україна офіційно приєдналась до даної Резолюції взявши на себе зобов'язання виконувати даний план на національному та регіональних рівнях [3].

ЄС в свою чергу закликає проводити ефективну політику в галузі освіти учасників дорожнього руху. Наявність високих штрафів (від 250 до 1000 євро за керування автомобілем в стані алкогольного або наркотичного сп'яніння), камери відео спостереження, які фіксують перевищення швидкості мобілізують водіїв та зобов'язують дотримуватись правил дорожнього руху. Також, наприклад, у Німеччині вас можуть оштрафувати:

- за зниження швидкості на автобанах (за занадто повільну їзду);

- перетин білої суцільної лінії;
- незаконне паркування або паркування без оплати;
- розмова по мобільному телефону;
- не пристебнутий водій і пасажир в машині;
- відсутність крісла для дитини, при поїзді з дітьми;
- затоноване скло;
- викидання сміття з транспортного засобу;
- невідповідність гуми на шинах автомобіля погоднім умовам;
- самостійний ремонт автомобіля на автомагістралі.

Більшість перерахованих вище правил діють і в Україні, а підписавши угоду про вступ до ЄС ми прийняли на себе зобов'язання неухильно виконувати їх. Та все ж недосконалість системи штрафних санкцій, відсутність достатнього контролю дозволяють водіям дотримуватись правил БДР не в повній мірі.

Важливим є те, що у всіх країнах ЄС на штрафи нараховується пеня, наприклад у Греції при порушенні правил обгону водій зобов'язаний сплатити 350 євро, при не оплаті в десяти денний термін вказана сума зростає вдвічі.

У країнах Європи системи автоматичної фіксації порушень Правил дорожнього руху використовуються десятиліттями і довели свою ефективність. З 2008 року такі системи також впроваджуються і в Росії, де на дорогах працює більше 2,7 тис. стаціонарних і біля 3,7 тис. пересувних комплексів, які фіксують близько 50 % порушень. В Україні відповідний закон, який передбачає відповідальність водіїв за порушення ПДР, зафіксованих у автоматичному режимі, був ухвалений тільки на початку 2014 року. І лише у липні 2016р. в Києві відбувся запуск пілотного проекту роботи системи автоматичної фіксації порушень правил дорожнього руху. Адже статистика говорить, що кожен другий водій нашої країни регулярно порушує правила дорожнього руху щодо швидкісного режиму [4,5].

Як зазначає С. Товстуха державний потенціал із забезпечення безпеки дорожнього руху, наприклад у Німеччині, ґрунтується також на потужному потенціалі і діяльності громадських організацій та засобів масової інформації у цій сфері. Вагому роль виконує також Рада з безпеки дорожнього руху, яка об'єднує більше як 200 організацій є не комерційним об'єднанням. Фінансування Ради здійснюється частково за рахунок Федерального уряду, частково за рахунок Фонду соціального страхування від нещасних випадків, членських внесків та інших доходів. Рада безпеки дорожнього руху розробляє програми з підвищення безпеки дорожнього руху, орієнтовані на цільові групи населення, проводить тренінги для водіїв різних категорій транспортних засобів [6].

В Україні також існує достатньо розгалужена правова база в галузі транспорту та безпеки дорожнього руху. Втім, на нашу думку, ця база потребує суттєвого вдосконалення, насамперед, в частині адаптації внутрішнього законодавства і правових актів до норм і стандартів ЄС. Не зважаючи на те, що ще у 2004 році було прийнято загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, на даний час ця програма повністю не виконана. Зокрема, у сфері автомобільного транспорту та безпеки дорожнього руху до внутрішнього законодавства досі не адаптовано низку важливих Директив і Регламентів Ради ЄС. Як зазначає ВГО "Асоціація безпеки дорожнього руху" законодавство нашої країни настільки не досконале, що в ньому не міститься навіть базових визначень того, що в державі має розумітися під поняттями "безпека дорожнього руху" та "забезпечення безпеки дорожнього руху". Також, відсутні визначення основних принципів забезпечення безпеки дорожнього руху, які повинні встановлювати загальні засади здійснення державного будівництва у сфері безпеки руху. Як наслідок, спостерігається розпорошення правового регулювання, що обумовлює прийняття суперечливих державницьких рішень [7,8].

В результаті неефективної державної політики в Україні в напрямку забезпечення безпеки дорожнього руху:

1. Відсутня ефективна взаємодія органів влади і громадських організацій в напрямку забезпечення безпеки дорожнього руху;
2. Корумпована система підготовки учасників дорожнього руху. Низький рівень водійської майстерності та дорожньої дисципліни;
3. Низький рівень інформаційно-технічного забезпечення безпеки дорожнього руху;
4. Не високі експлуатаційні показники автомобільних доріг та вулиць.
5. Негативна тенденція до щорічного збільшення кількості смертельних випадків на дорогах.

4. Висновок

Отже, з метою проведення ефективної державної політики в галузі забезпечення дорожнього руху рекомендуємо створення механізму реформування закоренілої системи, удосконалення адміністративного законодавства з залученням фахівців, експертів та аналітиків. А саме формування

ефективних механізмів державного управління у сфері безпеки дорожнього руху, що адаптовані до сучасних викликів та загроз що виникають у цій сфері.

Не менш важливим є удосконалення системи штрафних санкцій та збільшення відповідальності за порушення правил дорожнього руху. В липні 2016р. президент підписав закон «Про внесення змін до Кодексу про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції». В результаті штраф за водіння в нетверезому стані збільшено втричі, закон передбачає умови втрати водієм документів на водіння автомобіля, але штраф передбачений в Україні за керування транспортним засобом особою яка була позбавлена цього права сягає всього лише 510 грн. Та не менш важливим є збільшення штрафів за інші порушення правил дорожнього руху, такі наприклад як перевищення швидкості, порушення правил користування ременями безпеки, паркування в забороненому місці. Тут зразу виникає потреба максимального виключення корупційної складової, ефективним на нашу думку є реалізація проекту впровадження передових технологій та новітніх технічних засобів, комплексів та систем керування й нагляду за дорожнім рухом для забезпечення його безпеки.

Варто зазначити, що в країнах Західної Європи не порушувати правила дорожнього руху є престижно, це є результатом ефективної державної політики. Мало хто з жителів наприклад Німеччини дозволить собі сісти п'яним за кермо. До того ж, якщо на протязі першого року після отримання прав водій порушив правила дорожнього руху, його знову відправляють на перенавчання. Тому важливо створити механізм розвитку інституту свідомого громадянського суспільства, де буде відбуватися популяризація дотримання правил дорожнього руху, а саме, проведення різноманітних заходів та компаній, лекцій і семінарів у школах та університетах. Формування свідомої молоді з заохоченням до того, що водіння за правилами це не лише менш травматично, але й модно. А тому одним із пріоритетів транспортної політики уряду має бути підвищення безпеки дорожнього руху.

Для кожного суспільства і окремої людини зокрема, велике значення має дотримання норм та правил і це стосується не лише дотримання правил дорожнього руху, а й взагалі виховання правильних етичних норм поведінки. А тому проява високої культури на дорозі, призведе до мінімізації дорожньо-транспортних пригод та їх негативних соціальних наслідків.

Анализ социально-экономических проблем обеспечения безопасности дорожного движения на дорогах Украины

Ольга Мишкович

Аннотация. В исследовании рассмотрены основные причины возникновения ДТП на дорогах Украины. Проанализированы методы направлены на снижение дорожно-транспортных происшествий в странах Западной Европы, рассмотрено законодательство ЕС. Указано, что особого государственного внимания вопросы безопасности дорожного движения приобретают в контексте реализации Украиной международных обязательств. Наблюдается малая эффективность разработанных и введенных в настоящее время правительством различных программ как на государственном, так и на местных уровнях, направленных на повышение безопасности дорожного движения и регулирования транспортных потоков на дорогах. Предлагается усовершенствовать законодательную базу, касающуюся безопасности дорожного движения, пересмотреть систему штрафных санкций и проводить среди населения страны меры направлены на популяризацию соблюдения правил безопасности дорожного движения.

Ключевые слова: безопасность дорожного движения, дорожное движение, автомобиль, дорога.

Analysis socio-economic problems to ensure road safety in Ukraine

Olga Mychkovych

Abstract. In investigational to consider principal reasons of origin a transport adventure on the road in Ukraine. Methods are analysed directed on the decline a transport adventure on the road in the countries of Western Europe, the legislation of ES is considered. Special state attention to the issue of road safety gain in the context of Ukraine's international obligations. There is small efficiency of worked out and entered on this time by the government of the various programs as on state so on the local levels of sent to the increase of safety of travelling motion of adjusting of transport streams on roads. It offers, to perfect a legislative base that touches safety of travelling motion, revise the system of penalty approvals, and conduct among the population of country events the observances of safety of travelling motion rules sent to popularization. Important is creation of only mechanism of state administration adapted to the modern calls and requirements, one of priorities of a transport politics of government there must be an increase of safety of travelling motion.

Keywords: safety of travelling motion, travelling motion, car, road.

Використана література

1. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Стан і перспективи забезпечення в Україні безпеки дорожнього руху" Схвалено Постановою ВР України від 13 квітня 2016 року № 1091-VIII <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1091-19>.
2. Герасимюк О.В. Акти забезпечення безпеки дорожнього руху / О.В. Герасимюк, О.В. Бурлака // Збірник наукових праць: Національної академії державної прикордонної служби України серія: військові та технічні науки. 2013. – №1(59). С 248-255.
3. Досвід країн Європи щодо управління безпекою дорожнього руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pishohid.org.ua/news/dosvid-krayin-yevropy-shchodo-upravlinnya-bezpekoju-dorozhnogo-ruhu>.
4. Дослідження МВС щодо основних причин ДТП [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/06/03/02/2196>.
5. В Україні відклали запуск системи фото-відео фіксації правопорушень. Gazeta.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/business/_v-ukrajini-vidklali-zapusk-sistemi-foto-video-fiksaciji-pravoporushen/534237.
6. Товстуха С. Застосування Європейського досвіду державного управління безпекою дорожнього руху України [Електронний ресурс] / С. Товстуха. – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02\(9\)/11tsodru.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02(9)/11tsodru.pdf)
7. Заліван О.В. Роль програмно-цільового методу при підготовці місцевих програм з підвищення безпеки дорожнього руху / О.В. Заліван. – Стандарти ЄС щодо захисту пішоходів та практичні аспекти їх застосування в Україні. – Харків, 2013.
8. Лях М.А. Основи керування автомобілем та безпека дорожнього руху / М.А. Лях, О.С. Дем'янюк, О.А. Бешун : Навч. посібник: для ВНЗ – К.: ВІКНУ, 2011 – 368 с.

References

1. Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: "*Stan i perspektyvy zabezpechennia v Ukraini bezpeky dorozhnoho rukhu*" Skhvaleno Postanovoiu VR Ukrainy vid 13 kvitnia 2016 roku # 1091-VIII [On recommendations of parliamentary hearings on "State and prospects of Ukraine to ensure road safety" approved by the Verkhovna Rada of Ukraine on April 13, 2016 № 1091-VIII]. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1091-19>.
2. Herasymiuk, O.V., Burlaka O.V. (2013). Akty zabezpechennia bezpeky dorozhnoho rukhu [Acts of road safety]. *Zbirnyk naukovykh prats: Natsionalnoi akademii derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy seriia: viiskovi ta tekhnichni nauky = Scientific Papers: National Academy of State Border Service of Ukraine Series: military and technical sciences*, 1(59), 248-255.
3. *Dosvid krain Yevropy shchodo upravlinnia bezpekoju dorozhnoho rukhu* [The experience of European countries to manage road safety]. Retrieved from: <http://www.pishohid.org.ua/news/dosvid-krayin-yevropy-shchodo-upravlinnya-bezpekoju-dorozhnogo-ruhu>.
4. *Doslidzhennia MVS shchodo osnovnykh prychn DTP* [Research the Interior Ministry on the main causes of accidents]. Retrieved from: <http://forinsurer.com/public/06/03/02/2196>.
5. V Ukraini vidklaly zapusk systemy foto-video fiksatsii pravoporushen [Ukraine have postponed the launch system photo-video fix violations]. *Gazeta.UA*. Retrieved from: http://gazeta.ua/articles/business/_v-ukrajini-vidklali-zapusk-sistemi-foto-video-fiksaciji-pravoporushen/534237.
6. Tovstukha, S. (2011). *Zastosuvannia Yevropeiskoho dosvidu derzhavnoho upravlinnia bezpekoju dorozhnoho rukhu Ukrainy* [The use of European experience of government road safety Ukraine]. Retrieved from: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02\(9\)/11tsodru.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2011/2011_02(9)/11tsodru.pdf).
7. Zalivan O.V. (2013). *Rol prohramno-tsilovoho metodu pry pidhotovtsi mistsevykh prohram z pidvyshchennia bezpeky dorozhnoho rukhu* [The role of program-target method for the preparation of local programs to improve road safety]. Standarty YeS shchodo zakhystu pishokhodiv ta praktychni aspekty yikh zastosuvannia v Ukraini, Kharkiv.
8. Liakh M.A., Demianiuk, O.S., Beshun, O.A. (2011). *Osnovy keruvannia avtomobilem ta bezpeka dorozhnoho rukhu* [Basics of driving and road safety]. Kyiv: VIKNU, 368.